

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ Η ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ

Τοιαύτη ἡ ἔνστασις. Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἐνδιατρίψωμεν διὰ μακρῶν ἐπὶ ζητήματος τοσοῦτον λεπτοῦ καὶ πολυπλόκου, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἔκθεσις σειρὰν ἴσως δὲλόκληρον διαλέξειον θὰ ἀπῆται. Περιοριζόμεθα μόνον νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ δίλημμα, τὸ ὁποῖον μᾶς προβάλλουν, δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀναπόφευκτον ὅσον φαίνεται, διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον ὅτι, ὅπως συμβαίνει συχνά (διὰ νὰ μὴ εἰπῶ πάντοτε) εἰς τὰ κοινωνιολογικὰ ζητήματα, ἡ ἀλήθεια κεῖται εἰς τὸ μέσον. Δὲν ἐννοοῦμεν ποσῶς τὸν σύζυγον ὡς δεσπότην καὶ τύραννον. Ἄλλ' οὔτε τὴν ἀπόλυτον ἰσότητα νομίζομεν πρᾶκτικὴν καὶ δυνατὴν μεταξὺ συζύγων. Εἶναι βεβαίως δύσκολον νὰ ὁρίσῃ τις μετὰ μαθηματικῆς ἀκριθείας τὴν θέσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀπέναντι τῆς συζύγου αὐτοῦ, χωρὶς νὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον τῆς μομφῆς ἐπὶ ἀντιλογίᾳ, τοῦλάχιστον κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἐπιτραπήτω ὅμως ἡμῖν νὰ ὑποδείξωμεν ἐν συντόμῳ τὴν γενικὴν ἰδέαν, ἐφ' ἧς στρεφίζονται αἱ μεταξὺ συζύγων σχέσεις.

Οἱ σύζυγοι εἶναι βεβαίως ἑταῖροι. Γνωρίζετε ὅμως ὅτι πᾶσα ἑταιρία ἔχει ἀνάγκην μιᾶς διευθύνσεως, καὶ πᾶσα διευθύνσις ὑποθέτει ἓνα διευθυντὴν. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο συζύγων ποῖος δύναται νὰ εἶναι ὁ διευθυντὴς τῆς συζυγικῆς ἑταιρίας; Οἱ διάφοροι νομοθέται ἔκριναν λίαν δικαίως, ὅτι τὰ ποικίλα καὶ λίαν βαρέα καθήκοντα τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἰδιορρύθμου ταύτης ἑταιρίας εἶνε καταλληλότερον, διὰ πολλοὺς λόγους, ν' ἀνατεθῶσιν εἰς τὸν ἄνδρα, καὶ ἀνεγνώρισαν αὐτὸν ὡς ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας. Τὴν ἰδέαν δὲ ταύτην τῶν πολιτικῶν νομοθετῶν, (Ἴδε π. χ. ἀρθρ. 213 τοῦ Γαλ. Ἀστ. Κώδ.) ἐκήρυξεν ἐπισημῶς καὶ ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀποστόλων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὁ ἅγιος Παῦλος, εἰπὼν : « Αἱ δὲ γυναῖκες ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. »

Ἴδου ἐν πάσῃ συντομίᾳ ὁποῖα εἶναι ἡ ἀκριθὴς θέσις τοῦ συζύγου ἀπέναντι τῆς συζύγου. Αὕτη βεβαίως δύναται νὰ εἶναι, καὶ εἶναι πολλάκις, πολῦτιμος αὐτοῦ σύμβουλος. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει τὸν ἄνδρα νὰ εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, εἰς ἃν εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ διευθύνσις τῶν οἰκογενειακῶν πραγμάτων. Ἡ ἰδιότης αὕτη συνεπάγεται τὴν *συζυγικὴν ἐξουσίαν*, ἧς κύριος σκοπὸς ἐστὶν ἡ ἐπίτευξις τῆς ἐνότητος τῶν ἐνεργειῶν τῶν συζύγων. Τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν δὲν ἀναγνωρίζει ὁ νομοθέτης διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν ἄνδρα νὰ γίνῃ ὁ τύραννος τῆς γυναικὸς, ἀλλ' ὡς μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐμποδισθῶσιν ἡ διχογνωμία, ἡ διάφορος ἐνεργεία καὶ αἱ ἀντιφατικαὶ πράξεις τῶν δύο συζύγων, αἵτινες βεβαίως ἥμιστά θὰ συνετέλουσιν εἰς τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ οἴκου.

Ἐπιτετα συνέχισα ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ δ. ν

[Ἐκ τοῦ ἐν τῷ Παρισιαῷ δημοσιευθέντος λόγου, ὃν ἀπήγγειλεν ἐν Κερκύρᾳ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς πεντηκονταστήριδος τῆς αὐτοῦ Φιλαρμονικῆς ἑταιρίας ὁ ἀντιπρόεδρος αὐτῆς καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Διδασκαλείου κ. Μιχαὴλ Σακελλαρόπουλος, παραλαμβάνομεν ἐν τῇ Ἐστῆ τὸ ἑξῆς ἀπόσπασμα. Ἐξ αὐτοῦ ὅτι μόνον φαίνονται αἱ ἀφορμαί, αἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἰδρύσιν τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου καθιδρύματος, ἀλλὰ καὶ ἀκριβέστατα περιγράφεται ἡ τότε κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῆς Κερκύρας, ἐξ ἧς ἔλαβε σπουδαιότητα τὴν ὄψην καὶ ὁ ἐν Ἐπτανήσῳ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τελεσφόρος διεξαχθεὶς ἀνισσὸς μὲν, ἀλλ' ἀνένδοτος ἀγών.]

Ἀφορμὴν εἰς τὴν σύστασιν τῆς ἡμετέρας ἑταιρίας ἔδωκεν, ὡς γνωστὸν, τὸ ἐπόμενον γεγονός. Κατὰ παλαιὰν συνήθειαν αἱ ξένη ἀκυβερνήσεις, ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ὁποίων διετέλει ἡ Ἐπτάνησος, ἔπεμπον πάντοτε εἰς τὰς λιτανείας τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα μετὰ μουσικῆς· ταύτην δὲ τὴν συνήθειαν ἐσεδέσθη καὶ ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις μέχρι τοῦ ἔτους 1839, ὅτε διαταγὴ τῆς Βασιλείσεως ἀπηγόρευσε νὰ παρακολουθῇ ὁ ἀγγλικὸς στρατὸς τὰς τελετὰς ξένων θρησκευμάτων, οὕτω δὲ καὶ ἡ λιτανεία τῆς 11 Αὐγούστου τοῦ 1839 ἐξῆλθεν ἄνευ στρατιωτικῆς παρατάξεως. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεωρήθη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ὄβρις κατὰ τῆς θρησκείας καὶ διήγειρε μεγάλην ἀγανάκτησιν. Ἢν ὁ λαὸς δὲν ἐφοβήθη νὰ ἐκδηλώσῃ μετὰ τὸν πλέον ἐμφαντικὸν τρόπον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ Ἄρμостоῦ. Ἐν ᾧ δηλ. κατὰ παλαιὰν ἐπίσης συνήθειαν, αἱ λιτανεαὶ διήρχοντο ὑπὸ τὸ μέγαρον τοῦ Ἄρμостоῦ, ἐκεῖ δὲ ὁ κληρὸς ἐδέετο ὑπὲρ τῆς Βασιλείσεως τῆς προστάτιδος Δυναμείως, κατὰ τὴν λιτανείαν ταύτην ὁ λαὸς ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ μεγάρου τοῦ Ἄρμостоῦ διάβασιν, οὕτω δὲ πολλὸς ὄβριος ἠγέρθη καὶ ἀταξία μεγάλη ἐγένετο. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε, ὅτι τῆς ταραχῆς ταύτης προέσταντο ἢ ὅπως δὴποτε μετέρχον καὶ τινες δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες τὴν ἐπομένῃν ἡμέραν ἀπελύθησαν τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ ἀποπομπὴ τῶν εὐσεβῶν τούτων ὑπαλλήλων ἀπὸ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, οἵτινες προσέφερον τὸ ἀξίωμα αὐτῶν, ἴσως καὶ τὸν ἄρτον τῶν τέκνων τῶν, θυσίαν ὑπὲρ τῆς ἐξουδισμούσεως θρησκείας, ἐξηρέθησεν ἐτι μᾶλλον τὰ πράγματα καὶ ἐπηύξησε τὴν κατὰ τῆς Προστασίας δυσανεκτικὴν τοῦ λαοῦ. Ἐπικολούθημα δὲ τῆς δυσανεκτικῆς ταύτης ὑπῆρξε καὶ ἡ ἰδέα τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρίας, σκοπὸν ἔχουσης ἐν γένει μὲν τὴν καλλιέργειαν καὶ διάδοσιν τῆς μουσικῆς, ἰδίᾳ δὲ τὸν σχηματισμὸν μουσικοῦ θιάσου, δυναμικοῦ νὰ παρακολουθῇ τοῦ Ἁγίου τῆς λιτανείας καὶ νὰ παρευρισκῆται εἰς τὰς ἄλλας θρησκευτικὰς τελετὰς. Πρωτὸς δὲ συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην ὁ Λουκιανὸς Καλογεράς, ἀνὴρ ἐγκρατῆς, φαίνεται, τῆς μουσικῆς, ὅστις βραδύτερον ὑπηρέτησε τὴν ἑταιρίαν καὶ ὡς διδάσκαλος. Ἡ σύστασις ὅμως τῆς ἑταιρίας ἐγένετο κυρίως ὑπὸ τῶν ἐξῆς ὀκτώ νέων Πετρ. Κουαρτάνου, Φρ. Ριβέλη, Γουλ. Μεξά, Νικ. Μακρῆ, Ἄντ. Λιβεράλη, Ἰω. Φραγκοῦλη, Ἐπ. Ξύνδα καὶ Νικ. Καθάσιλα, διότι ὁ Λουκιανὸς Καλογεράς, ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς Ἀνδρέας Μυρομμάτης, ὁ

Στάμος Ρεμαντᾶς καὶ ὁ Μιχ. Μάνος, οἵτινες ἀνηκουσιν ἐπίσης εἰς τοὺς ἰδρυτάς, διαφωνήσαντες πρὸς τοὺς πρώτους, ἀγνωστον ἐπὶ ποίῳν ζητημάτων, δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὰς πρώτας τοῦ σώματος συνεδριάσεις. Αἱ διαφωνίαι ὅμως αὐταὶ δὲν διήρκεσαν φαίνεται ἐπὶ πολύ, διότι βραδύτερον βλέπομεν πρωταγωνιστὰς μάλιστα ἐν τῇ ἐταιρίᾳ τὸν Μαυρομάτην καὶ τὸν Καλογεράν, τὸν μὲν ὡς γραμματέα αὐτῆς, τὸν δὲ ὡς διδάσκαλον. Οἱ ἀνωτέρω δὲ ἀναρρόμενοι ὀκτώ ἰδρυταὶ συμπεριέλαβον ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῶν καὶ τοὺς μὴ παρόντας κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν Δημ. Ἀλβάναν καὶ Γεράσιμον Ρινόπουλον, εἰς τὸν τελευταῖον μάλιστα τούτων ὡς τὸν πρεσβύτερον ἀνέθεσαν καὶ τὴν προεδρείαν τῆς ἐταιρείας τοῦ Ρινόπουλου ὅμως μὴ ἀποδεχθέντος τὴν θέσιν ταύτην ἐγένετο πρότος τῆς ἐταιρείας πρόεδρος ὁ Α. Κουαρτάνος.

Ἡ σύστασις τῆς Φιλαρμονικῆς ἐταιρείας διήγειρεν εἰς τὸν λαὸν ἀληθῆ ἐνθουσιασμόν, μεγίστην δὲ ἐδείκνυον πάντες προθυμίαν νὰ καταταχθῶσιν εἰς τοὺς ἐταίρους αὐτῆς. Ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἡ Φιλαρμονικῆς ἐταιρεία ἤριθμοι 212 συνεταίρους, βαθμηδὸν δὲ συμπεριέλαβε μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς τοὺς διαπρεπεστάτους τῆς Κερκύρας ἀνδρας, τὸν Α. Μουστοξύδην, τὸν Πέτρον Βράϊλαν, τὸν Σπυρ. Ζαμπέλιον, τὸν Ἀντώνιον Πολυῶν, τὸν Γεώργιον Μακροεῶν, τὸν Σωκράτην Κουρῆν, αὐτὸν τὸν Μητροπολίτην Ἀθανάσιον, τινὲς τῶν ὁποίων καὶ πρόεδροι τῆς ἐταιρείας ἐπὶ ἔτη πολλά διετελέσαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερόν, ὅτι ὄχι μόνον ἀγάπη πρὸς τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ σεβασμὸς πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἐν γένει πνεῦμα φιλοπρόδοτον καὶ φιλόπατρι προεκάλεσαν τῆς Φιλαρμονικῆς ἐταιρείας τὴν σύστασιν, ἐκ τῶν πρώτων δὲ ἀποφάσεων καὶ ἐκ πασῶν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς, ἰδίως τῶν πρὸ τῆς ἐνώσεως, γίνεται ἐπίσης φανερόν ὅτι ἡ Φιλαρμονικῆς ἐταιρεία σκοπὸν εἶχε παντὶ σθένει νὰ ἐργασθῆ εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἐθνικοῦ τῶν Ἑπτανησίων ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος ἐξερράγη μὲν εἰς τὸ φανερόν δέκα ἔτη βραδύτερον, ἀκήρυκτος ὅμως διεξήγετο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς συστάσεως τῆς ἡμετέρας ἐταιρείας. Διότι εἶναι γνωστόν, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1839 μετέβη εἰς Λονδίνον ὁ ἡγέτης τῶν τότε ἀντιπολιτευομένων, ὁ κλεινὸς Μουστοξύδης, ἵνα αὐτοπροσώπως ὑπερασπίσῃ ἐνώπιον τῶν Ἀγγλῶν ὑπουργῶν τὰ δίκαια τοῦ Ἴονίου λαοῦ, τὰ ὁποῖα ἀυστόλως τότε παρεδίαζον τῆς Προστασίας τὰ ὅργανα. Ἐν τῷ μακρῷ δὲ ὑπομνήματι, τὸ ὁποῖον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπέβαλεν ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ, ῥητῶς ἔλεγεν, ὅτι θὰ ἀπῆται τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδος, ἐάν μὴ ἐθεώρει τοῦτο ἀκατόρθωτον. Συμπίπτει δὲ ἡ ἐποχὴ τῆς συστάσεως τῆς ἡμετέρας ἐταιρείας, κατὰ φυσικὴν μᾶλλον ἀκολουθίαν ἢ τυχαίαν σύμπτωσιν, ὄχι μόνον πρὸς τὴν ἐναρξίν τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑπτανήσου ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐποχὴν ἐν γένει λίαν ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν Κερκυραν, διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ἣτις τότε ὑπῆρχε, καὶ τὴν φιλοπρόδοτον δρασίαν καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἡθῶν τὴν αὐστηρότητα. Διότι ἐπὶ μὲν τῆς μικρᾶς πολιτικῆς σκηνῆς τῆς Ἴονίου πολιτείας ἐπρωταγωνίστουσαν ἀνδρες ἀρίστου ἔχοντες μάθησιν καὶ σεμνὸν τὸ ἦθος καὶ ὑψηλὸν τὸ

φρόνημα, ἤκμαζε δὲ τότε καὶ ἡ Ἴονιος Ἀκαδημία, τὸ λαμπρὸν τοῦτο φυτώριον τῆς ἀναγεννωμένης ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, ἐν ᾧ εἰργάζοντο ἄνδρες ἐξόχου ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, εὐσυνείδητοι καὶ βέλτεροι, ἀληθεῖς Ἕλληνας καὶ ἀληθεῖς Χριστιανοί, θαυμασίως συνδυάσαντες, ὡς ἄλλοτε οἱ φωστῆρες τῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας, τὴν σοφίαν τοῦ κλασικοῦ ἑλληνισμοῦ πρὸς τοῦ Εὐαγγελίου τὰ διδάγματα. Ἐκτὸς δὲ τῆς σεμνῆς ταύτης χορείας, ἤκμαζον τότε ἐν Κερκύρα καὶ πολλοὶ ἄλλοι λόγιοι, οἱ ὁποῖοι ἐπίσης ἐπιμελῶς καλλιεργοῦντες τὰ γράμματα καὶ τὰς αὐτὰς ἔχοντες ἀρετὰς ἐχρησίμευον ὡς παράγοντες σπουδαῖοι τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς προόδου. Εἰς τὴν κοινωνικὴν δὲ ταύτην πρόοδον καὶ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐφείλεται ἡ σύστασις ὄχι μόνον τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀξιολόγων σωματείων, τῆς Ἀναγνωστικῆς π. χ. ἐταιρείας, ἡ ὁποία κατὰ τὸ ἔτος 1836 συσταθεῖσα ὑπάρχει καὶ σήμερον ἐν ἀκμῇ, καὶ τῆς ἐταιρείας τῶν Φιλομαθῶν, ἡ ὁποία, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1845 καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μουστοξύδου διετελέσασα, συνεχέντρωσεν εἰς κοινὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν πάντας τοὺς λογίους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οὐχὶ δὲ μόνον τῶν λογίων, ἀλλὰ καὶ τοῦ λαοῦ ὁ βίος ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πνευματικώτερος ἢ σήμερον. Διότι εἶχε καὶ ὁ λαὸς τότε τὰ ἰδανικά του καὶ περιέκλειεν εἰς τὴν καρδίαν του τὴν Μεγάλην Ἰδέαν, περὶ τῆς ὁποίας μάλιστα ἐπίστευεν ὅτι καὶ προφητεῖαι ὑπῆρχον, τὴν Μεγάλην Ἰδέαν, ἣτις εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως ἐμελλε νὰ ἀποβῆ ἐμπαιγμοῦ ἀντικείμενον! Ἀρκετὴν δὲ πνευματικὴν τροφήν εὗρισκεν ὁ λαὸς εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς δὲν παρίστατο μόνον ἀπλοῦς θεατῆς ἱεροτελεστιῶν ἀκαταλήπτων, ἀλλ' ἤκουε τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ἀνάπτυξιν παρὰ ὑφραδῶν ἱεροκηρύκων, οἵτινες δὲν ἐνόμιζον ἀμάρτημα νὰ ἐμιλῶσιν εἰς τὸν λαὸν τοῦ λαοῦ τὴν γλῶσσαν. Συνεπλήρου δὲ ὁ λαὸς τὴν ἀνάπτυξιν τὸν διὰ τῆς ἀναγνώσεως βιβλίων θρησκευτικῆς ἰδίως ὕλης ἢ ὕλης ὅπως δῆποτε προσιτῆς εἰς αὐτόν, εἰς τὰς ἀθήκας δὲ αὐτοῦ διασκεδάσεις ἐτέρπετο ψάλλον τὴν Ξανθοῦλα, τὴν Αὐγοῦλα, τὴν Φαρμακωμένη, τὴν Εὐρυκόμη καὶ ἄλλα εὐμορφα καὶ σεμνὰ τραγούδια τοῦ Σολωμοῦ, εἰς τὴν γλυκύτητα καὶ σεμνοπρέπειαν τῆς ποιήσεως τῶν ὁποίων πληρέστατα ἀνταπεκρίνετο ἡ γλυκύτης καὶ ἡ σεμνοπρέπεια τῆς μουσικῆς, συνθέτης τῆς ὁποίας ἦτο τοῦ Σολωμοῦ ὁ ἐγκάρδιος φίλος, ὁ Νικόλαος Μάντζαρς.

Ἡ ἀτελής αὕτη εἰκὼν τῆς κερκυραϊκῆς κοινωνίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς ὁποίας ἡ Φιλαρμονικὴ ἐξῆλθεν, ἐξηγεῖ πληρέστατα πῶς ἐταιρεία μουσικὴ προήλθε μὲν ἐκ θρησκευτικοῦ σχεδὸν φανατισμοῦ, παρεσῆρθη δὲ ταχέως εἰς ἐνεργείας ξένας κυρίως πρὸς τὴν τέχνην. Τοῦτο δὲ οὐδόλως νομίζω, δύναται νὰ θεωρηθῆ βεβηλῶσις τῆς θείας τέχνης, ἀφ' οὗ αὕτη αὕτη ἡ Μουσικὴ δὲν ἐπιζητεῖ ἀπλῶς τὸ ἐν τῷ χρόνῳ ὥραϊον διὰ τῆς μελωδίας, τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ ρυθμοῦ, ἀλλὰ σκοπεῖ τὴν διὰ τοῦ ὥραϊου διεγερσιν καὶ ἔκφρασιν παραστάσεων ὑψηλῶν καὶ συναίσθημάτων εὐγενῶν. Τοῦτο ἀκριβῶς ἐπραξε καὶ ἡ ἡμετέρα ἐταιρεία, ἣτις διὰ τῆς Μουσικῆς ἠθέλησε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐξυ-

πρητησῆ τὸν ἔθνηκὸν τῆς Ἐπτανήσου ἀγῶνα. Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου δύναμαι νὰ ἀναφέρω, τὰς δύο ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας τὸ σωματεῖον κατὰ τὸ ἔτος 1841 ἔλαβε νὰ γίνηται δηλ. χρήσις εἰς τὰς συνοδριάσεις καὶ γραφεῖα αὐτοῦ τῆς μητρικῆς γλώσσης καὶ νὰ ἐορτάζηται τακτικῶς ἡ 25 Μαρτίου διὰ δημοσίων συναυλιῶν καὶ πανηγυρικῆς τοῦ καταστήματος διακοσμῆσεως, καὶ ὅτι καὶ διὰ τὰς στολὰς τῶν μουσικῶν τῆς εἶχεν ἐκλέξει τὰ ἔθνηκὰ χρώματα, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τῇ ἐπέδαλε τὰ χρώματα τοῦ Ἰονίου Κράτους. Δύναμαι νὰ ἀναφέρω τὰ συμπόσια τῆς ἑταιρίας, τὰ ὅποια ἐλάμβανον πάντοτε χαρακτῆρα ἐθνικῆς διαδηλώσεως, καὶ εἰς τὰ ὅποια ὁ μελίρρυτος τῆς ἑταιρίας πρόεδρος Πέτρος Βράβιλας δὲν ἐδυσκολεύετο ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἄρμωστοῦ νὰ ἐγείρῃ τὸ ποτήριον ὑπὲρ τῆς μητρικῆς Ἑλλάδος σεβαστῆς καὶ ἀγαπητῆς, ὡς ἔλεγε, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἡμετέρους προστάτας (1). Δύναμαι προσεῖν νὰ ἀναφέρω τὴν πανηγυρικὴν ἐκλογὴν τοῦ

Μητροπολίτου Ἀθανασίου ὡς μέλους τῆς ἑταιρίας, ἐκλογὴν, ἣν τὸ σῶμα ἐδέχετο διὰ χειροκροτημάτων καὶ ἡ μουσικὴ ἐχαιρέτιζε διὰ τοῦ ἔθνηκου ὕμνου. Δύναμαι ἐπίσης νὰ ἀναφέρω τὰς τιμὰς, ἃς ἡ Φιλαρμονικὴ ἀπένευμε πρὸς πάντας τοὺς πρὸ τῆς ἐνώσεως δι' ὅποιον δῆποτε λόγον ἐλθόντας ἐνταῦθα ἐπισήμους ἀνδρας τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος καὶ πρὸς πάντας τοὺς Ἑπτανήσιους, τοὺς τιμῶς τὴν ἔθνηκὴν ἰδέαν ἐξυπηρετήσαντας, καὶ τέλος τὸ ἐνεργὸν μέρος, τὸ ὅποιον ἡ Φιλαρμονικὴ ἔλαβεν εἰς πάσας τὰς ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως διαδηλώσεις τοῦ κερκυραϊκοῦ λαοῦ, οὗτινος διὰ τῶν ἔθνηκων ἀσμάτων ἐνίσχυσε τὸ φρόνημα καὶ διήγειρε τὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον, οἵτινες ἡμεθα τότε παῖδια, ἐνθυμούμεθα τὰς ἱεράς συγκινήσεις, ἃς ἡ Φιλαρμονικὴ παρήγεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης θέλομεν θεωρῆ αὐτὴν πάντοτε ἕνα τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς ἔθνηκῆς ἡμῶν ἀγωγῆς!

Εἰς τὰ Μετέωρα

᾽Οδοιπορικὴ ἀνάμνησις

Ἦτο νομίζω Μάϊος τοῦ 1879 ὅτε διὰ πρώτην φοράν μετέβην ὡπως ἐπισκεφθῶ τοὺς θεοπροπεῖς βράχους τῆς Καλαμπάκας, ἐφ' ὧν εὐσεβεῖς ἄνδρες φεύγοντες τὴν κοινωνίαν ἐνέπηξαν πρὸ χιλίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἐκαὶ ὕψηλά, δίκην ἀστῶν, τὰς ἱεράς αὐτῶν φωλεάς, ἀποχωρισθέντες τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὑψηλῶν ἀξιωματίων, ἅτινα ἐν αὐτῷ εἶχον. Ἀπετέλουν μέρος συνοδίας ἐκ πλέον τῶν δέκα προσώπων συγκειμένης, ἣτις ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης τειθειμένη, ἔμελλε νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἐν εὐθυμίᾳ καὶ διαχύσει ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστέρου καὶ φοβερωτέρου βράχου, ὃν ποτε ἡ φύσις ἐπὶ τῆς ὑψηλοῦ ἐπλασεν, ὅστις παραβαλλόμενος πρὸς τοὺς γιγαντώδεις ἄλλους ἀδελφούς του, τοὺς αποτελοῦντας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μετέωρα κολοσσιαῖον ἐκ βράχων σύμπλεγμα, φαίνεται μεγαλοπρεπῶς ὑπερέχων αὐτῶν, ὡς γίγας μετὰ τῶν νάνων!

Ὁ βράχος οὗτος φέρεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τῆν μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, τὴν κατ' ἐξοχὴν Μετέωρα καλουμένην, ἣς ὁ φιλόζενος καὶ πρὸς τὰς δεσποτικὰς τοῦ Μητροπολίτου διαταγὰς πειθηρηνότατος ἡγούμενος, μὰς εἶχε προπαρασκευάσῃ ἡγεμονικὴν ὑποδοχὴν.

Πρὶν φθάσωμεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου, οὕτω βαδίζοντες διὰ μέσου κόσμου βράχων, καὶ πρὶν ἰδῶν τὸ φοβερὸν ὕψος, ἃπερ χωρίζει τὴν κορυφὴν ἀπὸ τῆν βᾶσιν αὐτοῦ, τὸ δίκτυον, τὸν βαστάζοντα αὐτὸ κᾶλον καὶ τὴν ἐναέριον ἐξ 100 βαθμίδων κρεμαστὴν κλίμακα, μοι ἐφαίνετο ἀπλή παιδιὰ ἢ ἀνάβασις· ἀλλ' ὅταν ἐφθάσαμεν ἐκεῖ καὶ περιεργασθῆν πάντα ταῦτα, μὲ κατέλαβεν ἄλλογος. Καὶ δὲν εἶναι τόσος τὸ ὕψος, ὅ-

περ προξενεῖ φόβον, ὅσον ἡ ἀγριωτάτη ὄψις τῆς φύσεως. Εἶναι ὅλα σκυθρωπὰ καὶ φοβερά ἐκεῖ. Τίποτε δὲν γελᾷ, τίποτε δὲν μειδία. Νομίζει τις ὅτι τὰ πάντα τὸν ἀπειλοῦν, τὰ πάντα ἐπιβουλεύονται τὴν ὑπαρξίν του. Ἀγριωτέρα φύσις δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ οὐδαμῶς ἄλλοθι. Ἐδαφος ἀνωμαλώτατον· πελώριοι βράχοι ἀπὸ τοῦ μεγαλειότερου, οὗτινος ἡ κορυφὴ αἵρεται εἰς τὰ νέφη, 250 καὶ πλέον μέτρα ἄνω τῆς βάσεώς του, μέχρι τοῦ μικροτέρου· ὀλίγος μῶλις οὐρανὸς διασχίζόμενος ὑπὸ ὀνέων, ἐχόντων ἐν ταῖς ἀναριθμήτοις τῶν βράχων κρύπται τὰς φωλεὰς αὐτῶν...

Εἶχομεν συναθροισθῆ ἅπαντες οἱ λαϊκοὶ τῆς συνοδίας μας καὶ περιεμένομεν τὸν Μητροπολίτην, ὅστις πολὺ μακρὰν καταβάς τοῦ ἵππου του, ἀνήρχετο βραδέως τὴν πρὸς τὴν Μονὴν φέρουσαν ὄψιοιδῆ ἀτσιπὸν, ὑποβασταζόμενος ὑπὸ τοῦ πιστοῦ αὐτῷ διακόνου. Τὸ δίκτυον ἦτο κατὰ γῆς, οἱ ἀρμόδιοι πρὸς στροφὴν τῆς ἀνέμης καλόγηροι ἦσαν τοποθετημένοι δίκην ὑποζυγίων ἕκαστος εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν καὶ δὲν ὑπελείπετο ἢ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἵνα ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμῃ στρεφόμενη νὰ τοίξῃ καὶ ν' ἀνέρχεται τὸ δίκτυον ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, περιελθὼν ἐν αὐτῷ μίαν ὑπαρξίν, δυναμένην νὰ καταστραφῇ κακῇ κακῶς ἐν περιπτώσει κοπῆς τοῦ βαστάζοντος αὐτὸ σχοινίου ἢ χαλαρώσεως τῆς ἀνέμης.

Ἐπὶ τέλος ἤλθε πλησίον μας καὶ ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδία μου ἤρξατο βιαιότερον πάλλουσα, οἱ πόδες μου ἔτρεμοι, ὡς ἐὰν κίφνιδι· εἶχε δεκαπλασιασθῆ τὸ βάρος τοῦ σώματός μου, καὶ ἠτοιμαζόμεν νὰ παραμερίσω, ὡπως μὴ ὁ Μητροπολίτης διατάξῃ νὰ εισέλθω πρῶτος ἐγὼ εἰς τὸ δίκτυον, καθόσον, προκειμένου περὶ ἀναβάσεως εἰς τὰ Μετέωρα, προτιμῶνται κατ' ἀντίστροφον λόγον οἱ μικρότεροι τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν

1) Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ λόγου ἐπληροφόρηθην, ὅτι ὁ ὑπὸ πρόεδρος τῆς Φιλαρμονικῆς Πέτρος Βράβιλας ἔλαμψε τὴν ἀνωτέραν μνημονευομένην πρόποσιν ἐν συμπόσιῳ οὐχὶ τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀλλὰ τῆς Ἀναγνωστικῆς ἑταιρίας.